

Motion till riksdagen

1989/90:Kr321

av Ulla Pettersson och Gunhild Bolander (s, c)

Ansvar för underhåll av Visby ringmur och ruiner

Ett av Sveriges, och Nordens, förnämsta byggnadsminnesmärken är hotat. Visby ringmur håller på att vittra sönder. Situationen är lika svår för de många medeltida kyrkoruiner som tillsammans med muren och ett stort antal övriga byggnadsverk ger Visby dess unika karaktär av medeltidsstad. Tidigare försök att reparera muren har dessvärre visat sig ödesdigra och behöver rättas till. Senare års angrepp från luftföroreningar har också kraftigt påskyndat behovet av underhåll och restaurering av såväl ringmuren som kyrkoruinerna i Visby.

Under 1970- och 1980-talen var beredskapsmedel den utan jämförelse största inkomstkällan för den kulturhistoriska byggnadsminnesvården. Den kraftigt utökade sysselsättningen inom byggnadssektorn har nu medfört att denna inkomstkälla inte längre står till förfogande. Således har den märkliga situationen uppstått att underhållet av ringmuren och ruinerna sköts sämre i dag än under den period då arbetslöshet, lågkonjunktur och budgetunderskott präglade landets ekonomi.

En modell som kan vara värd att pröva kan ses i de många gotländska landsortskyrkorna som i dag underhålls i samarbete mellan Länsgalaxen och Stiftelsen Byggnadshyttan på Gotland. Även för ringmuren och ruinerna torde ett sådant samarbete kunna komma till stånd.

Hittills har de beredskapsmedel som kunnat användas för ringmurens underhåll utgått med ung. 1 milj./år. Detta har varit otillräckligt men ändå möjliggjort ett visst löpande underhåll. I dag behövs en noggrann genomgång av ringmurens status och därefter ett utarbetat program för bevarande. Det mest akuta arbetet i dag är att byta ut de 35 mil av cementfogar som tidigare restaurering medfört och ersätta dessa med kalkfogar. Stiftelsen Byggnadshyttan på Gotland har beräknat att detta arbete skulle kosta 1,8 milj./år under fem år under förutsättning att arbetskraft från Länsgalaxen kan användas. I annat fall uppgår kostnaderna till ungefär 3 milj./år. Ingen beräkning har gjorts beträffande de tolv medeltida kyrkoruiner som befinner sig i liknande skick.

Det är orimligt att det ekonomiska ansvaret för detta skall tas på Gotland. En insamling på privat initiativ i samarbete med riksantikvarieämbetet har resulterat i ca 250 000 kr. vilket alltså motsvarar en mycket liten del av årsbehovet. Det unika kulturhistoriska värdet av Visby ringmur och ruiner är, och måste även i ekonomiskt hänseende vara, en riksangelägenhet. På grund av

det accelererande förfallet är en snar lösning av finansieringsfrågan nödvändig.

Mot. 1989/90
Kr321

Visby ringmur nämns i budgetpropositionen i samband med riksantikvarieämbetets fastigheter. Medel för ringmurens bevarande har dock aldrig hittills kunnat tas från detta anslag då behoven är så omfattande och ämbetets fastighetsbestånd stort. Förslagsvis borde särskilda medel avsättas för att möjliggöra de akuta insatserna för Visby ringmur och ruiner. Därefter borde ett löpande underhåll kunna utföras med utökade medel för vård av fornlämningar. Då ringmuren är klassad som fast fornlämning hör den naturligen mer hemma under denna rubrik.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det stora och akuta behovet av att underhållet av Visby ringmur och ruiner löses.

Stockholm 25 januari 1990

Ulla Pettersson (s)

Gunhild Bolander (c)